ปัญหาการบริหารงานฝึกอบรมของกรมศุลกากร : ศึกษาเฉพาะกรณีการบริหารโครงการฝึกอบรมก่อนเข้าประจำการกับระหว่างประจำการของกรมศุลกากร

นาง พัลลภา สินธุนาวา

003436

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
แผนกวิชาการปกครอง
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
พ.ศ. 2521

I16656829

PROBLEMS IN THE MANAGEMENT OF TRAINING PROGRAMS IN THE CUSTOMS DEPARTMENT: A CASE STUDY OF PRE-SERVICE TRAINING AND IN-SERVICE TRAINING PROGRAMS.

Mrs. Pallapa Sindhunava

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Political Science
Department of Government
Graduate School
Chulalongkorn University
1978

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ปัญหาการบริหารงานฝึกอบรมของกรมศุลกากร: ศึกษาเฉพาะกรณีการบริหารโครงการฝึกอบรมก่อนเข้าประจำการ กับระหว่างประจำการของกรมศุลกากร
โดย	นางพัลลภา สินธุนาวา
แผนกวิชา	รัฐศาสตร์ การปกครอง
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชิดพงษ์ สยามเนตร

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.วิศิษฐ์ ประจวบเหมาะ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุจิต บุญบงการ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชิดพงษ์ สยามเนตร)

..... กรรมการ
(ร้อยตรีเสถียร เมืองแมน)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ปัญหาการบริหารงานฝึกอบรมของกรมศุลกากร : ศึกษาเฉพาะกรณีการบริหารโครงการฝึกอบรมก่อนเข้าประจำการกับระหว่างประจำการของกรมศุลกากร
ชื่อนิสิต	นางพัลลภา สินธุนาวา
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผศ. ชิดพงษ์ สยามเนตร
แผนกวิชา	รัฐศาสตร์ การปกครอง
ปีการศึกษา	2520

หอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อ

กรมศุลกากรมีลักษณะงานเฉพาะหนักไปในด้านการป้องกันและปราบปรามผู้ทุจริต ลักลอบนำสินค้าหนีภาษีศุลกากร ขอบข่ายของงานครอบคลุมทั่วราชอาณาจักร กรมศุลกากรจึงจำเป็นต้องมีหน่วยงานสำหรับฝึกบุคคลขึ้นมาสำหรับงานด้านนี้โดยเฉพาะ โดยจัดตั้งโรงเรียนศุลการักษ์ขึ้น แต่ในเมื่อเวลาผ่านไป วัตถุประสงค์ที่จะผลิตบุคคลขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่เฉพาะได้เริ่มเลือนลางไป งานฝึกอบรมบุคคลก่อนประจำการของกรมศุลกากรได้ปฏิบัติจัดทำกันมาอย่างเป็นกิจลักษณะ ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2501 นับเป็นเวลาถึงยี่สิบปีบริบูรณ์ แต่ผลงานที่ผลิตออกมานั้น มิได้พัฒนาขึ้นเท่าที่ควร ทำให้บุคคลทั่วไปและข้าราชการของกรมศุลกากรเอง เสื่อมความนิยมศรัทธา เนื่องจากได้ประสบกับความไม่มีระเบียบวินัย และความรู้ที่ด้อยคุณภาพของบุคคลเหล่านี้

นอกเหนือจากลักษณะงานเฉพาะของกรมศุลกากรแล้ว ยังมีงานทั่ว ๆ ไปซึ่งจำต้องอาศัยกำลังคนซึ่งมิได้ผ่านการฝึกอบรมจากโรงเรียนศุลกากรอีกเป็นจำนวนมาก ดังนั้นเพื่อให้ข้าราชการได้มีโอกาสเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ มีความชำนาญงาน สามารถปฏิบัติหน้าที่ราชการอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นตลอดจนความ

สามารถทางด้านบริการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน เข้าถึงประชาชนผู้มาติดต่อกับกรมศุลกากร ให้เกิดความนิยมชมชอบ มีความคล่องตัว และปฏิบัติงานให้สำเร็จเสร็จสิ้นในเวลาอันรวดเร็วยิ่งขึ้น กรมศุลกากรจึงได้ตั้งหน่วยงานฝึกอบรมขึ้น สังกัดอยู่ในกองการเจ้าหน้าที่ ให้รับภาระปฏิบัติงานด้านฝึกอบรมข้าราชการโดยเฉพาะ ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2517 เป็นต้นมา แต่ความจริงที่ปรากฏคือ กรมศุลกากรไม่สามารถจะทราบได้เลยว่าข้าราชการและลูกจ้างประจำที่ได้ผ่านการฝึกอบรมไปแล้วจำนวนกว่า 2,000 คนนั้น ได้รับความสำเร็จต่อการฝึกอบรมเพียงใด เอาไปใช้ประโยชน์ต่อราชการบ้างหรือไม่ เนื่องจากการขาดการติดตามผล และที่สำคัญกว่านั้นก็คือ มีข้าราชการบางพวกมีทัศนคติที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการบริหารงานฝึกอบรมเลย

ในการศึกษาปัญหาการบริหารโครงการฝึกอบรมของกรมศุลกากรนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเพื่อให้ทราบถึงความจริงว่า ทำไม งานฝึกอบรมของกรมศุลกากรทั้งในรูปของโรงเรียนศุลกากรและในรูปของการฝึกอบรมระหว่างประจำการของข้าราชการกรมศุลกากร จึงไม่ได้ผลตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของกรมศุลกากรที่กำหนดไว้ ทำไมจึงมีข้าราชการไม่เห็นความสำคัญของงานฝึกอบรมของกรมศุลกากร อะไรคือปัญหาที่เกิดขึ้น การบริหารงานฝึกอบรมมีข้อบกพร่องอย่างไรบ้าง และสมควรที่จะดำเนินการแก้ไขอย่างไร

จากการศึกษาวิจัยพบว่า การบริหารโครงการฝึกอบรมของกรมศุลกากรมีข้อบกพร่องที่สำคัญอยู่ทุกขั้นตอน นับตั้งแต่ด้านนโยบาย จนกระทั่งถึงขั้นปฏิบัติงานฝึกอบรม ปัญหาสำคัญที่สุดคือ การขาดแคลนกำลังคน ขาดแคลนผู้มีความรู้ความสามารถด้านการบริหารงานฝึกอบรมโดยตรง และขาดแคลนงบประมาณ ซึ่งข้อบกพร่องทั้งหลายที่ได้จากการวิจัยนี้ ควรจะได้รับความสนใจและมีการปรับปรุงแก้ไขให้การบริหารโครงการฝึกอบรมสามารถดำเนินไปโดยราบรื่น และพัฒนาขึ้นโดยลำดับ

Thesis Title Problems in The Management of Training Programs in the Customs Department : A Case Study of Pre-Service Training and In-Service Training Programs.

Name Mrs. Pallapa Sindhunava

Thesis Advisor Asst. Professor Chidpong Sayamnet

Department Government

Academic Year 2520

ABSTRACT

The Customs Department's duty concentrates mostly on the prevention and suppression the smuggling of goods evading customs duty into the kingdom, the scope of work covers the whole kingdom. It is essential for the Customs Department to have a training institute for special training of officers for this work, therefore, the Customs School was established. As the time passed, the original objective of the training of officers for such special duty became faded. the pre-service-training course of the Customs Department has been officially started since B.E. 2501, twenty years already. But the outcome was not properly developed as it should be, thus decrease the faith of public as well as the Officers of Customs Department itself, because of the lack of discipline and low qualification of these men.

Apart from the specific work of Customs Department, there is other general work which requires a large number of men who are

not trained from the Customs School. In order to give the officers a chance to increase their knowledge and working experience and ability to be able to perform their duties efficiently, to be able to solve the problems, as well as to serve the public and communicate with the people comming to contact Customs Office, to create admiration and successfully carry out the work within a short time, the Customs Department has set up another Training Center under the Personnel Division to responsible for the training of officers since B.E. 2517. But the Customs Department has no chance to learn whether all over the 2,000 officers and employees who had successfully finished their training course, or how had they utilize their knowledge on their job. This is because no one follows up or evaluates the results, more over, there were some officers whose point-of-views were not favourable to the administration of the training at all.

In the study of the problems in administrating training project of Customs Department, the researcher's intention is to learn about the fact that why the training work of Customs Department in both the Customs School and In-service-Training are not fruitful according to the objective and target set by Customs Department. Why there are some officers who do not realize the importance of such training? What is the problems? What is the defect of the administration of the training work? And it shall be improved by one way or other.

From the research, it was found that there were defects on every step of the administration of Customs Department's Training Project; as from the policy to step of performing the training works. The most important problem is the shortage of man power, the shortage of qualified personnel for the training work and the shortage of budget. All the defects found in this research should be solved and remedied in order to make the administration of the training project go on smoothly and gradually developed.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ฉลองสุดกลาง สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิตติกรรมประกาศ

แรงบันดาลใจที่ทำให้ข้าพเจ้าสนใจศึกษาวิจัยปัญหาการบริหารงานฝึกอบรมของกรมศุลกากรนี้ เป็นเพราะข้าพเจ้าได้มีโอกาสเข้าร่วมเกี่ยวข้องด้วย โดยเหตุที่เจ้าหน้าที่ฝ่ายฝึกอบรมมีจำนวนไม่เพียงพอ และได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอาจารย์คนหนึ่งในโรงเรียนศุลกากร จึงได้พบว่า กรมศุลกากรยังต้องปรับปรุงแก้ไขงานฝึกอบรมอีกมากมายหลายประการ จึงจะสามารถนำไปสู่จุดหมายอันแท้จริงของกรมศุลกากรได้ จากการที่มีโอกาสดีดังกล่าว ทำให้มีโอกาสค้นคว้าศึกษา การปฏิบัติงาน ผลการปฏิบัติงาน และปัญหาในการปฏิบัติงานฝึกอบรมโดยใกล้ชิดและละเอียดยิ่งขึ้น จึงเชื่อว่าอย่างน้อยที่สุดการศึกษาในครั้งนี้อาจเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยกระตุ้นให้กรมศุลกากรและหน่วยงานอื่นที่มีปัญหาคล้ายคลึงกัน ได้มีความตื่นตัว ปรับปรุงแก้ไขโครงการบริหารงานฝึกอบรมในโอกาสต่อไปให้ดียิ่งขึ้น

งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลงได้ ด้วยความกรุณาจากผู้มีพระคุณหลายท่านท่านแรกคือผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชิดพงษ์ สยามเนตร ที่กรุณาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร. พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว ให้ความกรุณาแนะนำการสร้างแบบสอบถาม คุณสุเมธ ไชยหาญ เพื่อนข้าราชการผู้มีใจเอื้อเฟื้อช่วยเหลือในการส่งแบบสอบถาม และช่วยเก็บแบบสอบถามคืนแก่ข้าพเจ้า ข้าราชการและนักเรียนศุลกากรทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการให้คำตอบสัมภาษณ์ และกรุณาตอบแบบสอบถามด้วยความเต็มใจ

บุคคลสุดท้ายที่ข้าพเจ้าจะระลึกถึงความมีพระคุณของท่านจนชั่วชีวิต คือร้อยตรีเสถียร เมืองแมน ผู้อำนวยการกอง กองการเจ้าหน้าที่ ผู้บังคับบัญชาโดยตรงของข้าพเจ้า ซึ่งให้ความเมตตากรุณา และสนับสนุนการศึกษาของข้าพเจ้ามาโดยตลอด จนกระทั่งสำเร็จการศึกษาในครั้งนี้

ข้าพเจ้ารู้สึกสำนึกในพระคุณของทุกท่าน ที่ได้มีส่วนให้วิทยานิพนธ์สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี จึงขอกราบขอบพระคุณทุกท่านไว้ ณ โอกาสนี้

อนึ่ง หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะมีประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าของผู้สนใจบ้างแล้ว ข้าพเจ้าขออุทิศให้แก่บุพการีผู้ก่อกำเนิดและคุณาศิผู้ใหญ่ผู้มีพระคุณเลี้ยงดูข้าพเจ้าจนได้เติบใหญ่ถึงบัดนี้

พัลลภา สินสุนาวา

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบาญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย . . . . . ช

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ . . . . . ง

กิตติกรรมประกาศ . . . . . ช

รายการตารางประกอบ . . . . . ฎ

รายการแผนภูมิประกอบ . . . . . ฑ

บทที่

1. บทนำ 1

2. ทฤษฎีและแนวความคิดของการฝึกอบรม 13

3. การบริหารราชการกรมศุลกากรและการจัดส่วนงานฝึกอบรมของกรมศุลกากร 50

4. การดำเนินงานฝึกอบรมข้าราชการในระหว่างประจำการและก่อนประจำการของกรมศุลกากร 75

5. ปัญหาและการวิเคราะห์ปัญหาการบริหารงานฝึกอบรมของกรมศุลกากรทั้งระหว่างประจำการและก่อนประจำการ 120

6. สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ 225

หอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หน้า

บรรณานุกรม 255

ภาคผนวก 265

ประวัติการศึกษา 347

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการตารางประกอบ

หน้า

ตารางที่

1. แสดงอัตรากำลังข้าราชการและลูกจ้างของกรมศุลกากร . . 65
2. แสดงผู้สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนศุลการักษ์ 71
3. แสดงโครงการฝึกอบรมที่กรมศุลกากรจัดขึ้นตั้งแต่ปี 2517-2520 78
4. แสดงโครงการฝึกอบรมที่กรมศุลกากรจะจัดขึ้นในปีงบประมาณ 2521 82
5. แสดงจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ 125
6. แสดงจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอายุราชการ . . 126
7. แสดงจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระดับการศึกษา. . 127
8. แสดงทัศนคติที่มีต่อการฝึกอบรมในความสำคัญต่องานที่ปฏิบัติ 133
9. แสดงทัศนคติต่อการฝึกอบรมในแง่ความสำคัญต่องานที่ปฏิบัติ (จำแนกตามอายุ) 134
10. แสดงทัศนคติต่อการฝึกอบรมในแง่ความสำคัญต่องานที่ปฏิบัติ (จำแนกตามอายุราชการ) 135
11. แสดงทัศนคติต่อการฝึกอบรมในแง่ความสำคัญต่องานที่ปฏิบัติ (จำแนกตามระดับการศึกษา) 136
12. แสดงทัศนคติต่อวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม 138
13. แสดงทัศนคติต่อการเลือกและใช้กลยุทธการฝึกอบรม . . . 141

ตารางที่ หน้า

14. แสดงทัศนคติต่อการได้รับบริการด้านเอกสารและการฝึกอบรม 143

15. แสดงทัศนคติต่อวิทยากรส่วนใหญ่ 145

16. แสดงทัศนคติเกี่ยวกับความร่วมมือของวิทยากรในการให้การบรรยาย 146

17. แสดงข้อเท็จจริงที่ได้ประสบเกี่ยวกับระดับความรู้ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมร่วมกัน 147

18. แสดงจำนวนครั้งของผู้เข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรต่าง ๆ ที่กรมสุขภาพกรจัดขึ้น 148

19. แสดงจำนวนผู้สำเร็จการฝึกอบรมแล้วได้ใช้ประโยชน์จากความรู้ที่ได้มากน้อยอย่างไร 149

20. แสดงความรู้สึกต่อการถูกเลือกตัวเข้ารับการฝึกอบรม . . . 150

21. แสดงความรู้สึกต่อการถูกเลือกตัวเข้ารับการฝึกอบรม (จำแนกตามอายุ) 151

22. แสดงความรู้สึกต่อการถูกเลือกตัวเข้ารับการฝึกอบรม (จำแนกตามอายุราชการ) 152

23. แสดงความรู้สึกต่อการถูกเลือกตัวเข้ารับการฝึกอบรม (จำแนกตามระดับการศึกษา) 153

24. แสดงทัศนคติต่อการเลือกใช้เวลาในการฝึกอบรม 154

25. แสดงทัศนคติต่อการเลือกใช้สถานที่ในการฝึกอบรม 155

ตารางที่ หน้า

26. แสดงความเข้าใจต่อคำถามที่ตั้งในการประเมินผลการฝึกอบรม 136

27. แสดงความรู้ถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากการประเมินผล . . 157

28. แสดงความรู้ถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากการประเมินผล (จำแนกตามอายุ) 158

29. แสดงความรู้ถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากการประเมินผล (จำแนกตามอายุราชการ) 159

30. แสดงความรู้ถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากการประเมินผล (จำแนกตามระดับการศึกษา) 160

31. แสดงทัศนคติต่อขนาดและอัตรากำลังของหน่วยงานฝึกอบรม . 163

32. แสดงทัศนคติต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่หน่วยงานฝึกอบรมในขณะดำเนินงานฝึกอบรม 164

33. แสดงทัศนคติต่อประโยชน์ของการฝึกอบรมข้าราชการเมื่อเทียบกับการอบรมในโรงเรียนศุลกากร 165

34. แสดงทัศนคติที่มีต่อความรู้สึกผูกพันกับกรมศุลกากร 166

35. แสดงทัศนคติที่มีต่อความรู้สึกผูกพันกับกรมศุลกากร (จำแนกตามอายุ) 167

36. แสดงทัศนคติที่มีต่อความรู้สึกผูกพันกับกรมศุลกากร (จำแนกตามอายุราชการ) 168

37. แสดงทัศนคติที่มีต่อความรู้สึกผูกพันกับกรมศุลกากร (จำแนกตามระดับการศึกษา) 169

ตารางที่ หน้า

38. แสดงทัศนคติของข้าราชการที่มีต่อกรมศุลกากรในทางลบ . . 179
39. แสดงจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามลำดับที่ของรุ่น . . 174
40. แสดงความสัมพันธ์ระหว่างลำดับรุ่นกับอายุตัว 175
41. แสดงความสัมพันธ์ระหว่างลำดับรุ่นกับอายุราชการ 176
42. แสดงทัศนคติต่อความรู้ที่ได้รับหลังจากการออกฝึกภาค . . . 178
43. แสดงทัศนคติต่อความรู้ที่ได้รับหลังจากการออกฝึกภาค (จำแนกตามลำดับรุ่น) 180
44. แสดงทัศนคติต่อวัตถุประสงค์ของกรมศุลกากร ในการเปิดดำเนินงานโรงเรียนศุลกากร 183
45. แสดงทัศนคติต่อความรู้ที่ได้รับจากโรงเรียนศุลกากร และนำไปใช้ในการปฏิบัติงาน 184
46. แสดงทัศนคติต่อความรู้ที่ได้รับจากโรงเรียนศุลกากร และนำไปใช้ในการปฏิบัติงาน (จำแนกตามลำดับรุ่น) 185
47. แสดงทัศนคติต่อความตั้งใจเดิมที่จะปฏิบัติหน้าที่โดยซื่อสัตย์. . 186
48. แสดงทัศนคติของนักเรียนรุ่นที่ 15 ต่อหลักสูตรการฝึกภาค 1 เดือน 189
49. แสดงทัศนคติของนักเรียนตั้งแต่รุ่น 1 ถึงรุ่นที่ 13 ต่อหลักสูตรการฝึกภาค 3 เดือน 190
50. แสดงทัศนคติต่อระเบียบวินัย ตลอดจนความประพฤติโดยทั่ว ๆ ไปที่แต่ละรุ่นได้ศึกษา 191

ตารางที่ หน้า

51. แสดงทัศนคติต่อวิธีการสอน ซึ่งเป็นการสอนแบบบรรยายทุกชั่วโมง 194
52. แสดงทัศนคติต่อความสามัคคีในหมู่คณะ 195
53. แสดงทัศนคติต่อความสามัคคีในหมู่คณะ (จำแนกตามลำดับรุ่น) 196
54. แสดงทัศนคติต่อความร่วมมือของบรรดาอาจารย์ในการให้การศึกษา 200
55. แสดงทัศนคติต่ออาจารย์ส่วนใหญ่ 201
56. แสดงทัศนคติต่ออาจารย์ส่วนใหญ่ (จำแนกตามลำดับรุ่น) 202
57. แสดงมูลเหตุจูงใจในการเข้าศึกษาในโรงเรียนศุลกากร 206
58. แสดงทัศนคติต่อระยะเวลาในการศึกษาให้มีความรู้ ความสามารถอย่างแท้จริงในงานศุลกากร 209
59. แสดงทัศนคติต่อสถานที่เรียนในปัจจุบัน 210
60. แสดงทัศนคติต่อการได้รับความรู้จากโรงเรียนศุลกากร 211
61. แสดงทัศนคติในเหตุผลสำคัญที่ทำให้ได้รับความรู้ไม่เต็มที่ 212
62. แสดงทัศนคติต่อฝ่ายบริหารงานโรงเรียนศุลกากร 218
63. แสดงทัศนคติต่อฝ่ายบริหารงานโรงเรียนศุลกากร (จำแนกตามลำดับรุ่น) 219
64. แสดงทัศนคติของนักเรียนศุลกากรต่อประโยชน์ของการฝึกอบรมนักเรียนศุลกากร เมื่อเทียบกับการฝึกอบรมข้าราชการ 220
65. แสดงทัศนคติของนักเรียนศุลกากรต่อประโยชน์ของการฝึกอบรมนักเรียนศุลกากร เมื่อเทียบกับการฝึกอบรมข้าราชการ (จำแนกตามลำดับรุ่น) 221
66. แสดงความรู้สึกผูกพันต่อกรมศุลกากรของนักเรียนผู้ผ่านการฝึกอบรมของโรงเรียนศุลกากร 222

ตารางที่ หน้า

67. แสดงทัศนคติของข้าราชการผู้ผ่านการฝึกอบรมจากโรงเรียนศุลกากรที่มีต่อกรมศุลกากรในทางลบ 223

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการแผนภูมิประกอบ

แผนภูมิที่		หน้า
1.	แสดงการแบ่งส่วนราชการ กรมศุลกากร พ.ศ. 2518	59
2.	แสดงการแบ่งส่วนราชการของกองการเจ้าหน้าที่อย่างละเอียด . .	62
3.	แสดงการแบ่งส่วนราชการแต่ละกอง	266
4.	แสดงการแบ่งส่วนราชการของสำนักงานศุลกากรเขต	273

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย